

GRIGORE P. OLĂNESCU

POST SECRETAR GENERAL
AL MINISTERULUI DE FINANȚE

CONVERSIUNEA

DOMNULUI

TAKE IONESCU

ARTICOLE APĂRUTE ÎN COLOANELE ZIARULUI „EPOCA”

N-RELE 15, 16 MAI 1905 —————

20 NOEMBRIE 1905 —

16 DECEMBRIE 1905 ȘI

3 ȘI 13 IANUARIE 1906 —

TIPOGRAFIA

„GUTENBERG”

JOSEPH GÖBL

STR. DOAMNEI, 20

BUCUREȘTI

1906

230671

GRIGORE P. OLĂNESCU
POST SECRETAR GENERAL
AL MINISTERULUI DE FINANȚE

no. A. 61.464

CONVERSIUNEA DOMNULUI TAKE IONESCU

ARTICOLE APĂRUTE ÎN COLOANELE ZIARULUI „EPOCA“

N-RELE 15. 16 MAI 1905 —————
20 NOEMBRIE 1905 ———
16 DECEMBRIE 1905 ȘI
3 ȘI 13 IANUARIE 1906 ———

TIPOGRAFIA
„GUTENBERG“
JOSEPH GÖBL
STR. DOAMNEI, 20
BUCUREȘTI
1906

Donația Th. Rosetti

CONVERSIUNEA D-LUI TAKE IONESCU

I.

De câteva zile jurnalele streine, mai ales cele germane, se silesc să convingă pe detentorii rentelor române 5 la sută, din emisiunile 1881/88, 1892 și 1893, să accepte conversiunea ce li s'a propus de către direcțiunea der Disconto Gesellschaft *din ordinul guvernului român*, și să primească pentru titlurile ce posedă, în loc de dobânda actuală de 5 la sută, numai o dobândă de 4 la sută anual.

Pentru ca deținătorii să convină la o asemenea operațiune, ar fi trebuit să li se dovedească că conversiunea în cestiune este în interesul lor și al debitorului — Statul Român — și că intermediarii nu realizează decât acel câștig legitim la care are drept oricine, când îngrijește sau se ocupă de interesele unui al treilea.

Este știut însă că interesele creditorului într'o

conversiune, trebuie să cedeze totdeauna pasul interesului debitorului. Oricâteori capitalurile se eftenesc, creditorul suferă, în regulă generală, riscurile unei scăderi de dobândă cu dreptul de a pretinde să i se ramburseze integral suma împrumutată dacă noul quantum ce i se propune nu i se pare destul de remuneratoriu.

După exactitatea cu care Statul Român face față angajamentelor sale și desvoltarea nediscutată a diferitelor sorginți ale avuției publice, dobânda de peste 4 lei 45 la sută, la nominal ¹⁾, la cât revine în anul 1905—1906, interesele ce tezaurul public servește deținătorilor de rente române este prea urcată față de cursul obișnuit cu care se împrumută azi banul.

Chiria banului s'a eftenit astfel încât Statele de primul ordin, din punctul de vedere politic, nu mai plătesc decât 3 la sută, iar Statele din primul rând, ca siguranță de plasament, nu plătesc mai mult de 4 la sută.

În această din urmă situațiune găsim astăzi creditul Statului Român și din acest punct de privire detentorii rentelor noastre nu se pot considera ca asupriți, dacă Guvernul Majestății Sale Regelui, le oferă reducerea dobânzilor dela 5 la sută, la 4 la sută.

---

1) Dobânda la efectiv e mult mai urcată, dar aceasta nu joacă nici un rol la efectuarea conversiunilor.

Alegerea însă a momentului psihologic cel mai favorabil pentru a se propune asemenea operațiuni, depinde de destoinicia celui ce ține în mână portofoliul finanelor.

Se pot păgubi finanțele publice când un ministru prea timid a scăpat momentul favorabil, dar pierderea este calculabilă și reparabilă. Când însă se forțează nota și un ministru prea cutezător se preocupă mai mult de-aș face o reputațiune personală decât de a aduce o *ușurare reală* tezaurului public, atunci pierderea este incalculabilă și cel puțin pentru zece ani ireparabilă.

Amicii mei au dovedit în *Epoca* și fruntașii noștri D. Al. Marghiloman în Cameră și C. C. Arion în Senat, au demonstrat cu prisosință partea reală de pagubă, isvorită din reaua alegere a momentului psihologic și din nepriceperea cu care D-l Take Ionescu a condus tratativele acestei conversiuni.

Atunci însă guvernul ascundeà unele din condițiuni, așa că un calcul exact fusese imposibil, întrucât nu se cunoșteà toate detaliile problemei.

Astăzi prospectul conversiunii și al împrumutului de una-sută milioane lei pentru a se înlesni conversiunea, fiind cunoscut, vom dà cititorilor noștri datele exacte și indiscutabile ale pierderii realizate de tezaurul public și vor vedeà chiar

«obscurii și umilii», cari cu atâta entusiasm aplaudau pe abilul lor maestru, de ce pagubă a fost hărăzită această nenorocită țară pentru trecătoarea gloriolă ca și un Take Ionescu să fie convertisător de rente române alături cu un Menelas Germani și un Gogu Cantacuzino.

* * *

Dela 8 Aprilie de când ministerul de finanțe a primit autorizarea legală de a converti cele 424.613.000 lei capital nominal în circulațiune la 1 Iulie și 1 Octombrie 1905 din rentele emise în 1881/88 — în 1892 și 1893, diferite informațiuni au circulat cu privire la condițiunile converșiunii, informațiuni pe cari presa oficioasă le-a consacrat pe unele prin tăcere, pe altele prin declarațiuni formale.

Cele mai principale erau: că Statul va realiza un câștig de 5.070.000 lei; că cursul celor 524 milioane lei *rente ce urmau să se emită* eră de 87 jum. net și că sindicatul de bancheri în frunte cu Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft a luat ferm 251 milioane, iar restul cu opțiune.

Vom arăta, mai jos, ce rămâne din economia anuală de 5.070.000 lei, dar vom constată dela început că aceste toate indicațiuni nu erau adevărate:

a) Nu se emiteau noi rente, nici pentru 524

milioane și nici pentru 485.333.000 cât ar fi reprezentat rentele chemate la conversiune împreună cu prima lor de conversiune.

Deci, nu vedem ce avea să caute cursul de 87 și jum. la sută pe care D-l Tache Ionescu îl comunică Parlamentului când «negri săi» îl primeau în delir pentru marea sa combinațiune financiară.

Din prospect se constată, în adevăr, că împrumutul cel nou este de una-sută milioane lei, din care 60.720.000 lei, urmează a se plăti ca *primă* celor ce vor aduce *spre stampilare*, actualele titluri de rentă 5 la sută, în valoare de 424.613.000 lei, ce sunt și vor rămâne în circulațiune, iar restul de 39.280.000 lei constituie un nou împrumut ce se acordă guvernului ca dar pentru operațiunea ce a născocit.

b) Nu este exact cursul de 87 și jum., nici pentru cele 60.720.000, căci aceasta reprezintă *o primă de 14 lei. 30 bani la sută pentru fiecare titlu, care s'ar prezentă la stampilare*, și nici pentru cele 39 280.000 împrumut acordat guvernului, căci acesta nu s'a luat de sindicat decât *pe cursul de 87 la sută*.

Este neexplicabil, pentru ce s'a indus în eroare publicul arătându-i cursul de 87,50.

În adevăr, prima de 14 lei 30 bani, nu este urmarea cursului de 87 și jumătate sută, pentru rentele chemate la conversiune, căci atunci capi-

talul suplimentar ce ar fi urmat să se emită pentru cele 424.613.000 lei rente 5 la sută stampilate cu 4 la sută, ar fi fost de 60.658.591 lei 70 bani, iar nu 60.720.000 lei.

Diferența de 61.408 lei 30 bani în titluri 4 la sută, ar trebui să fie explicată când o dai bancherilor fără *autorizare legală*.

Ministrul de finanțe contractează cel puțin obligațiunea de a restitui tezaurului, acest bacșiș neexplicabil de 61.408 lei, când un alt ministru îl va pune în întârziere de a o face.

c) Nu se adeverește, sau în caz contrariu, *prospectul nu conține purul adevăr*, că sindicatul a luat ferm 251 milioane din împrumut.

Pentru convertire neemițându-se un nou împrumut, sindicatul cel mult și-ar fi putut lua angajamentul să prezinte la *stampilare* acele 251 milioane, și în acest caz, publicul ar fi trebuit să fie încunoștințat de aceasta prin *prospect*.

Luarea fermă nu s'ar putea referi decât la noul împrumut de 39.280.000 lei, și nu vedem de ce la o sumă atât de puțin însemnată să se fi putut ridică cestiunea unei luări ferme și a unei opțiuni. Suma este prea mică chiar când locul unui Menelas Germani se ocupă de o celebritate financiară ca D-l Take Ionescu și chiar pentru umerii urmașilor decedatului Consilier intim de Hansemann.

Obținerea unei sume de așa mică importanță, suntem siguri că s'ar fi putut dobândi printr'o subscripțiune publică în țară.

Fiind însă vorba de stampilare, o luare fermă este destul de curioasă; căci, sau sindicatul are la clientela sa câtimea de titluri ce a declarat că iă ferm, și atunci totul se mărginește la reducerea dobânzilor numai la o jumătate din capitalul de rente chemate de conversiune, și în acest caz numai este nevoie de noi titluri 4 la sută, decât pentru jumătate din cele 60.720.000 lei, cari constituiesc prima de conversiune, pentru întreg capitalul ce se convertește; sau sindicatul nu dispune de asemenea câtimi de rente, și atunci se pune problema rambursării capitalului ce nu se va prezenta stampilării.

Or, pentru această eventualitate prospectul tace, și guvernul, după câte știm, *nu are nici un angajament din partea sindicatului.*

Este destul ca un detentor de o obligațiune de 500 sau 5.000 lei, din rentele ce se *stampilează* să nu se conforme ordinului guvernului, ca să fie nevoie de un nou contract cu sindicatul dela Berlin, sau să oblige pe ministrul de finanțe să ne divulge și combinațiunea ce ar avea pentru acest caz.

Lucrul se va întâmpla cu siguranță, și atunci lumea se va convinge, și mai mult, că *îndrăs-*

neala în materie de finanțe nu înlocuește *priceperea*.

Ce va zice finanța străină, când după ce i s'a făcut cunoscut că toată operațiunea se reduce la o ștampilare și la o emisiune nominală de 60.720.000 lei, fără vreun vărsământ din partea cuiva, va vedea că se face iarăși apel la creditul european pentruca să se plătească detentorii cari nu vor accepta reducerea dobânzilor dela 5 la sută la 4 la sută?

Un contract de conversiune în care Sindicatul de bancheri nu garantează nici prezentarea la ștampilare și nici nu își ia obligațiunea ca pentru o sumă fixă să depună ministerului de finanțe fondurile necesare în numerar pentru a se retrage din circulațiune câtimea de titluri ce a garantat, se reduce la faptul brutal de a bonifica acelor bancheri câte 3 lei și 80 bani la fiecare sută de lei de titluri ce se vor prezenta de bunăvoie la ștampilare (diferința între 14 lei 30 bani prima ce Sindicatul incasează dela Ministerul de finanțe și 10 lei 50 bani suma ce la rândul său oferă publicului); ceea ce numai la fondurile Casei de economii a Statului și ale altor institute depinzând de Ministerul de finanțe se va ridica la minimum 400.000 lei, bacșiș fără vre-un echivalent de sarcini la o operațiune pe care putea să o încerce direct și Ministerul de finanțe.

Să nu ni se obiecteze că Sindicatul ar putea să cumpere el renta chemată la conversiune și în urmă să o prezinte la stampilare.

Operațiunea este imposibilă ¹⁾; și atunci, sau Statul renunță la conversiunea integrală și în cazul acesta ne întrebăm unde mai sunt laudele februaristilor față cu conversiunea dela 1898 a lui G. Cantacuzino, sau se procedează la rambursare și iarăși ne întrebăm ce vor crede de noi bancherii streini când după împrumutul de 100.000.000 lei din 1905 va mai răsări un altul în 1906 și vre-o mică diferență prin 1907 până ce întreaga operație va fi desăvârșită?

II.

Să presupunem că stampilarea a reușit. Să vedem ce sacrificii vor face detentorii de rente române, ce folosește Statul și ce folosește Sindicatul.

Din punctul de vedere al Statului, concepțiunea D-lui Take Ionescu este foarte simplistă:

424.613.000 lei în rentă 5 la sută se găsesc acum în circulație, 424.613.000 rămân și de acum înainte.

---

1) Cursurile în asemenea cazuri se urcă la cote neauzite. Când Sindicatul ar avea obligațiunea, cu o sancțiune oarecare, să retragă în bursă și să nu poată să cheme la plată obligatoriu cele 424.613.000 lei, rentele 5 la sută s'ar urcă sută în sută și încă n'ar putea fi răscumpărate.

În loc însă de dobânda de 5 la sută, detentorii vor primi numai 4 la sută, iar ca compensare li se oferă ca primă, renta nouă 4 la sută pentru o valoare nominală de 60.720.000 lei.

Dacă prima întreagă ar intra în buzunarele detentorilor, aceștia pentru 100 lei cu 5 la sută ar obține 114 lei 30 bani cu 4 la sută, ceea ce ar constitui pentru ei un venit de 4,572 la sută și deci o reducere de dobândă de 0,428 la sută, destul de justificată față cu creditul actual al Statului.

Cum însă Sindicatul le reține câte 3 lei 80 la sută și nu le oferă decât o primă de 10 lei 50 bani, sacrificiul de dobândă va fi de 0.58 la sută, cam mult întrucât de el nu beneficiază debitorul ci intermediarul.

Operațiunea pentru sindicat este astfel lămurită dintr'un singur condeiu.

Dacă toate rentele se prezintă la stampilare, bancherii D-lui Tache Ionescu, încasează dela guvern rentă amortizabilă 4 la sută, pentru o valoare nominală de 60.720.000 lei și dau în schimb detentorilor numai 44.584.365 lei. Ei realizează astfel un beneficiu brut de 16.135 635 lei.

Să presupunem că cheltuelile sindicatului ar fi de 1 la sută la întreaga emisiune de 424 milioane, după cum li se bonifică înainte, drept comision, de către miniștrii Menelas Germani și G. Cantacuzino, sau cel mult 1 și jum. la sută cum

li s'a bonificat de către Domnul E. Costinescu.

Toate cheltuelile bancherilor nu vor trece de 6.369.195 lei. Le rămâne deci un câștig excepțional, pe care nu l-ar fi obținut dacă la Ministerul de finanțe tratau alți miniștri, o sumă totală de 9.766.440 lei, și trebuie să se noteze că în comisionul scăzut de 6.369.195 lei, ales după quantumul fixat de D-l E. Costinescu, intră un frumos beneficiu, căci altfel Sindicatul nu ar mai fi făcut operațiunile din trecut.

Pentru că bancherii D-lui Tache Ionescu vor câștiga minimum 10 milioane lei, la rândul lor «en bons seigneurs», oferă și Statului român posibilitatea unui împrumut de 39.280.000 lei, cu care ministerul de finanțe să plătească :

- lei 17.092.722,58 deficit provenit din gestiunea bugetară a anului 1900—1901 (bugetul sălbatec) și pe care D-l Sturza nu a voit să-l acopere, deși anul 1901—1902 și cei următori au dat excedente, procedare pe care am criticat-o cât am putut și pe care o critică acum chiar D-l Sturza.
- » 4.024.909,80 déficit din conversiunea împrumutului de 175 milioane a cărui geneză este pe larg explicată în articolele din «Epoca» «Psihologia unui împrumut».
- » 13.000.000,— la cumpărarea de material de artilerie.
- » 1.500.000,— la cumpărarea dela Primăria Capitalei a antrepozitelor dela Giagoga.

lei 35.617.632,80 în total.

Această sumă s'ar părea că este echivalentul celor 39.280.000 lei în rentă 4 la sută ce s'a cedat sindicatului.

Și aci este un neadevăr.

Imprumutul de 39.280.000 lei nu va produce pentru tezaur efectiv decât cel mult 33.763.561 lei 80 bani, după acest simplu calcul :

39.280.000 lei, pe cursul de 87 la sută ne dau efectiv 34.173.600 lei. Suma de 34.173.600 lei se plătește de sindicat pe cursul de 80 mărci suta de lei și atunci revine guvernului 27.338.880 mărci, cari pe cursul legal de 123 lei 50 bani suta de mărci, vor produce Ministerului de finanțe lei 33.763.516 bani 80.

De unde va luà vistiernicul nostru suma de 2.054.115 lei 58 bani ce nu i se va ajunge pentru ca să facă față cheltuelei de mai sus?

Nu credem că va mai aveà fericirea D-lui Costinescu, de a mai găsi la tezaur o asemenea rezervă și atunci vom asistà iarăș la o nouă emisiune de rentă.

Vor mai aplaudà oare și atunci negrii D-lui Take Ionescu, sau finanța străină, ne va cere să schimbăm un asemenea juvaer de ministru?

Vremurile singure ne vor dovedì aceasta.

Dar la toate ce am zis, D-l Take Ionescu ne răspunde: am descărcat bugetul de o cheltuială anuală de 5.070.000 lei și aceasta este ce căutam eu.

Vom documenta ce rămâne și din această afirmațiune.

Mai întâiu o economie anuală de 5 milioane lei nu însemnează nimic, dacă constituie o simplă amânare a creanței și mai târziu suma ce nu ai plătit, trebuie să o restitui îndoită și întreită și cu dobânzile ei.

Pentru așa ceva nu ar fi avut D-1 Take Ionescu decât să supprime amortismentul la aceste 3 rente și atunci economia anuală ar fi fost de 8.197.000 lei și am fi scăpat de aplauzele conversiunii; amortizarea s'ar fi continuat când tezaurul public nu ar mai fi avut nevoie de asemenea economii.

Ar fi trebuit dar ca Ministrul de finanțe să ne facă dovadă că cele 5 milioane sunt definitiv câștigate pentru tezaur și atunci ne-am fi închinat cu toții.

Dar D-1 Take Ionescu, nu numai că nu poate face o asemenea dovadă, dar chiar cel dintâiu calcul ce ar înjghebă, l'ar duce la rezultate cu totul contrarii.

Calculul se poate stabili pe anuități, în parte sau pe suma totală, ce ar fi necesară pentru a se amortiza împrumuturile actuale, dacă nu eram hărăziți cu afacerea conversiunii — sau împrumuturile viitoare — dacă operațiunea s'ar desăvârși astfel cum este concepută.

Iată ce anuități se plătesc în 1905—1906,

pentru împrumuturile chemate la conversiune :

lei 22.310.150 pentru renta 5% din emis. 1881—1888	
» 4.231.450 » » » » »	1892
» <u>2.821.350</u> » » » » »	1893
» 29.362.950 în total.	

Ținând seama, că aceste împrumuturi nu se sting în acelaș timp, tezaurul public ar plăti conform tabelelor de amortizare :

Dela 1905-1906—1928/1929, în timp de 28 ani, câte 29.362.950 lei, anual, cu mici variațiuni, cece ar da un total de lei 704.710.800

În 1929—1930, împrumutul din emisiunea 1881—88, se amortizează definitiv din cauza rambursărei anticipate a celor 37.470.000 lei, convertite în 1898, și pentru acest an anuitatea nu va fi decât de 19.396.662 lei din care :

pentru rentele

din 1881—1888—12.343.862

» 1892— 4.231.450

» 1893— 2.821.350

» 19.396.662

Dela 1930/31—1935/1936 câte 7 mil. 052.800 lei anual, echivalentul anuităților rentelor din 1892 și 1893, (4.231.450 + 2.821.350), sau în timp de 6 ani. . . » 42.316.800

În anul 1936/1937, anuitatea numai a împrumutului din 1893, căci celelalte se găsesc complet epuizate. 2.821.350

În total, capital și dobânzi. . . . » 769.245.612

Daca stampilarea reușește, guvernul pentru cele 424.613.000 lei, rentă 5 la sută, și pentru cele 60.720.000, rentă 4 la sută, ce emite ca primă, trebuie să formeze tabele speciale de amortizare, astfel încât întregul capital de 485.333.000 lei, să se amortizeze uniform în patruzeci de ani.

Această anuitate, după tabelele speciale de amortizare va fi, cu mici modificări, din cauza titlurilor ce vor fi retrase din circulațiune, de câte 24.422.637 lei anual.

Rezultă dar o economie la prima vedere de 4.940.313 lei anual, față cu actuala anuitate de 29.362.950 lei.

Pentruce oare, D-l ministru de finanțe a comunicat Parlamentului, în locul acestei cifre, suma de 5.070.000 lei, adică cu 129.687 lei mai mare?

Nu a știut oare socoteala? L'au indus bancherii în eroare, după cum l'au indus în eroare, când i s'a spus, că cele 39.280.000 lei, sunt suficienți pentru plata celor 35.617.632 lei, ce datorează. Sau crede D-l Take Ionescu, că 5.070.000 lei, este tot una cu 4.940.313 lei?

Totuși o economie, aparentă repetăm, existând s'ar părea că problema este rezolvată în favoarea D-lui ministru de finanțe, o eroare de 130.000 lei nu ar face nimic dacă cele 4.940.000 lei ar exista.

Și aci însă D-l Tache Ionescu, a indus țara în eroare, nearătând adevărul.

Da, D-nul Take Ionescu, face în primii 24 de ani, cât ar urmà să plătească Statul, după actualele angajamente, o economie de câte 4.940.000 lei anual, dar dela al 25-lea an, în al 26-a până la al 31-a an, în al 32-a și dela al 33-a—40-a an D-nul Take Ionescu, de unde sarcinile bugetare, ar fi descrescut la 19.000.000, la 7.000.000, la 2.000.000 și la nimic, încarcă bugetele viitoare regulat cu câte 24.422.637 lei.

Se potrivește oare o economie de 4.940.000 lei în primii 24 ani, când dela 26—40 ani, se încarcă bugetul cu 5, 17, 21 și 24 milioane anual ?

Iată în adevăr, calculul real al anuităților actuale și viitoare :

a) *Starea actuală a anuităților*

Dela 1905/6—1928/9—24 ani câte 29.362.950 anual=704.710.800 lei			
1929/1930	1	»	» 19.396.662 » = 19.396.662 »
1930/1—1935/6	6	»	» 7.052.800 » = 42.316.800 »
1936/1937	1	»	» 2.821.350 » = 2.821.350 »
		32	<hr/> 769.245.612 lei
1937/8—1944/5	8		
	40		<hr/> 769.245.612 lei

b) *Starea viitoare a anuităților*

Dela 1905/6 — 1928/9 — 24 ani à câte 24.422.637 = 586.143.288 lei			
1929/1930	1	»	» 24.422.637 »
1930/1—1935/6	6	»	» 146.535.822 »
1936/1937	1	»	» 24.422.637 »
1937/8—1944/5	8	»	» 195.381.096 »
			<hr/> 976.905.480 lei

c) *Diferință față cu starea actuală*

Dela	1905/6—1928/9	— 24 ani	Economie	118.567.512
	1929/1930	1 »	pagubă	5.025.975
	1930/1—1935/6	6 »	»	104.219.022
	1936/1937	1 »	»	21.601.287
	1937/8 1944/5	8 »	»	<u>195.381.096</u>
			pagubă	207.658.892

Toată economia ce D-sa obține în primii 24 ani, o cheltuește în primii 8 ani ce urmează și în urmă lasă bugetul încărcat pe alți 8 ani, cu o anuitate de 24.422.637 lei.

Unde mai este dar economia de 5.070.000 lei anual?

Este oare permisă o asemenea călcare în picioare a intereselor celor mai sfinte ale Statului, numai pentruca D-l Take Ionescu, să poată cheltui de acum până la 1929 câte 5 milioane mai mult sau în total 118 și jumătate milioane, și să se păgubească țara pentru mai târziu, cu peste 207.658.000 lei?

Dar amicii mei în necunoștința datelor exacte și crezând că ce se comunică Parlamentului, este adevărul curat, au admis o economie de peste 288.000 lei în dobânzi.

M'aș fi închinat dacă și aceasta ar fi fost real. Dar și aci D-l Take Ionescu, cu presa sa a fost rău inspirat să susție că, a realizat o asemenea economie căci adevărul este cu totul altul.

Iată, după tabelele de amortizare, ce ar costă

pe Statul român, actualele împrumuturi cu 5 la sută până la definitivă lor amortizare:

	Capital	Dobânzi	Total
Rentă 5 la sută 1881—82	313.482.000	234.301.937	547.783.937
» » 1892	66.326.000	64.858.275	131.184.275
» » 1893	44.805.000	45.471.650	90.276.650
	<u>424.613.000</u>	<u>344.631.862</u>	<u>769.244.862</u>
Iată ce va costă sistemul D-lui Take Ionescu	<u>485.333.000</u>	<u>491.572.480</u>	<u>976.905.480</u>
Plus de anuități și pagubă reală pentru Statul român.	60.720.000	146.940.618	207.660.618

Se constată dar că din cele 207 milioane ce se plătesc în plus pentru realizarea marelui convertisment, aproape 147 milioane sunt numai dobânzi.

Ne sporim datoria publică cu lei 60.720.000, fără nici o utilitate, mai plătim creditorilor noștri 147 milioane și D-lui Take Ionescu, crede că cu aceasta a servit interesele Statului.

Toate șansele noastre ar fi ca operațiunea să se oprească la partea ce se va fi stampilat deja și țara să poată ajunge ca cu un alt guvern și cu un alt ministru de finanțe, tezaurul public să obțină cursul cel mai bun față cu creditul general al Statului, detentorii de titluri să obțină ei direct, iar nu intermediarii, premiul de convertisment ce li se va aloca, iar «obscurii și umilii» D-lui Take Ionescu, să aibă din nou regretul că au aplaudat cine știe la ce act măreț, care în realitate ne duce la ruina Statului.

MESAGIUL ¹⁾ ȘI CONVERSIUNEA

În Mesagiul regal cu care s'a deschis Parlamentul, D-l Take Ionescu a insistat negreșit să se vorbească și de conversiunea D-sale, ca de o glorie cu care ar putea trece la posteritate.

Iacă ce zice Mesagiul:

«... iar budgetul de cheltuieli al anului viitor, «mulțumită celei din urmă conversiuni, vi se va prezintă aproape cu aceeași cifră, deși va satisface nevoile mereu crescânde ale diferitelor noastre servicii și în întâiul rând ale armatei».

Oricât de neinițiați ar putea fi politicianii de față la citirea Mesagiului în principiile financiare sănătoase, ori cu câte laude sgomotoase de comandă s'a acoperit nenorocita operație a conversiunei, nu s'a putut ascunde, pe deplin, păcătoșenia să-

---

1) Mesagiul de deschiderea Camerilor dela 15 Noembrie 1905.

vârșită cu această ocazie și paguba reală adusă tezaurului și contribuabililor sub aparențele unei bonificări de dobânzi.

N'ar fi fost deci mai nemerit să se treacă cu vederea această nerușinată operațiune?

Lucrul este prea recent ca să fie dat uitării și sistemul de reclamă și «bluff» trebuia urmat înainte și împins la extrem, spre a nimici criticele drepte și serioase sub aplausele fanatismului politic.

Nu a fost ministru de finanțe care să-și fi permis să ia din buzunarele detentorilor de rentă supusă conversiunii, o sumă de 10 milioane spre a o dărua bancherilor. S'a găsit însă un Take Ionescu să o facă, și pentru aceasta să ceară un bill de indemnitate prin Mesagiu; apoi pretinde ca păgubașii să mai zică și bravo!

Nu voesc să reîncep critica conversiunii; am tratat-o în coloanele ziarului «Epoca», în numerile dela 15 și 16 Maiu 1905, în mod documentat, iar D-l Take Ionescu a opus tăcerea!

Reamintesc numai cititorilor noștri, că rămâne stabilit că operațiunea D-lui Take Ionescu încarcă tezaurul public cu nu mai puțin de 207 milioane lei net, din care 147 milioane sunt numai dobânzi!!

Rămâne stabilit că bonificarea actuală de aproape 5 milioane anuală se plătește cu vârf și îndesat prin sarcini noi și crescânde până la 24 milioane pe an, dela 1929 la 1944!

Aceasta trebuie să se aibă în vedere și negreșit că dacă toți contribuabilii ar ști să priceapă și să aprecieze gravitatea afirmațiilor noastre și tot adevărul lor, atunci D-l Take Ionescu n'ar putea deține un minut mai mult portofoliul finanțelor în Regatul României.

MARELE FINANCIAR...

Cestiunea rezultatelor ultimei conversiuni, adusă în desbaterile Adunării Deputaților de către fostul ministru al finanțelor, D-l E. Costinescu, erà de natură să producă asupra D-lui Take Ionescu, o mare deprimare morală și apărarea ce și-a făcut este o dovadă nediscutabilă despre aceasta.

Schimbarea tacticei de care uzează de obicei cu atât succes, de a atacà, în loc de a se apăra, confirmă și mai mult zăpăceala în care a căzut actualul ministru de finanțe.

În adevăr, D-l Take Ionescu, nu s'a mărginit numai de a atacà pe un mort, G. Cantacuzino, că n'a reușit în conversiunea dela 1898, dar a mai adăogat încă un sistem nou de apărare: de a invocà gloriile trecute ale partidului conservator și tare pe un trecut ce nu-l privește tocmai, tocmai, să sfârâme nu atât pe adversarii săi liberali, cât pe aceia ce-i turbură mai mult liniștea actuală: pe toți predecesorii săi dela ministerul fi-

nanțelor, fie liberali, fie conservatori. Dar și în invocarea gloriilor trecute observăm o tendință, care se accentuează din ce în ce mai mult: din tot ce a făcut partidul conservator în trecut, D-l Take Ionescu, abia mai prea mărește din când în când pe Alexandru Lahovari; rar de tot pe Lascar Catargiu și nu scapă ocaziunea de a prezentă sub culorile cele mai șterse tot ce a făcut pentru ridicarea creditului României, fostul ministru de finanțe Menelas Germani.

Este indiscutabil că cea mai perfectă operațiune de conversiune, aceea care nu s'a abătut dela nici unul din principiile care domină o asemenea materie, este operațiunea săvârșită la 1890 de către Menelas Germani.

State mai înapoiate decât noi și cu mai puține resurse, obținuseră înaintea noastră tipul de 4 la sută, deși administrația finanțelor române se putea dà ca exemplu, iar desvoltarea avuției publice ne îndreptățeà la un credit mai mare decât cel ce obținuseră liberalii, în lunga lor rămânere la putere dela 1876—1888.

Menelas Germani, cutează (ar zice D-l Take Ionescu), își îndreaptă toată activitatea și toată știința sa financiară, zicem noi, pentru a face pe marile instituțiuni de credit din Germania și din Franța, să ne deà locul ce meritam în creditul european și obține după lungi tratative și cu sfor-

țări în cari nu intră nici afaceri Hallier, nici concesiuni petrolifere, conversiunea obligațiunilor 6 la sută C. F. R. în rentă amortizabilă 4 la sută, păstrând acelaș termen de amortizare, Ianuarie 1924, dar în loc de anuități de câte 14.675.000 lei, 15.526.000 lei și 17.452.600 lei, ce se prevedeau în tabela de amortizare a vechiului împrumut de 237.500.000 lei 6 la sută, numai anuități de câte 12.554.000 lei, 14.604.000 lei și 16.653.000 lei cât s'a prevăzut în tabela noului împrumut de 274.375.000 lei 4 la sută contractat.

Iată bilanțul splendidei conversiuni, efectuată de Menelas Germani.

Beneficiul realizat de țară a fost imens. Se făcèa loc tipului de 4 la sută, din care nu aveam până în acel moment decât 127 și jum. milioane, din cari aproape trei pătrimi fusese emis tot de către Germani, iar tezaurul public beneficià de o sumă de peste 37 milioane.

Ei bine, această grandioasă operațiune nu numai că nu a găsit în *glasul datoriei* de care face atâta paradă actualul ministru de finanțe, nici un cuvânt de laudă, dar mai mult, toate silințele ce își dă D-l Take Ionescu, nu au decât un țel: să o presinte ca o operațiune reușită, grație numai faptului, că conversiunea se referă la un împrumut cu 6 la sută, ce se transformă într'un împrumut cu 4 la sută, și spre a nu lăsà nici o îndoeală în

mintea auditorului său, că la atâta se reducea meritul lui Germani, are grija de a stabili acest aforism: «*Vă desfid să îmi arătați un calcul după care să se poată converti o rentă de 5 la sută, care nu mai are decât 30 ani de curs, în 4 la sută, fără prelungire de termen, și să ai și economie dela anuități*».

De sigur că până azi nu ne-a fost dat să mai auzim o asemenea enormitate, și credem că nu este vreo țară în lume, care să posedă un ministru de finanțe sau un astfel de *mare financiar*... care, în contra celor mai elementare noțiuni de aritmetică, să fi cutezat să facă o asemenea afirmațiune.

Dar într'un partid în care pentru trebuința cauzei tot ce a constituit în realitate o glorie se ponegrește pentru a se arăta cu strălucire pe cel ce nu va lăsa în urmă-i decât *monezile găurite*, acest lucru nu ne surprinde, și credem că D-l Președinte al consiliului ar aduce un mare serviciu țării, dacă ar împiedeca ca cel puțin această frază să nu se publice în străinătate, ca să nu ne mai afle lumea civilizată, că în anul jubileului de 40 de ani de domnie al M. S. Regelui, avem un ministru de finanțe, care susține că un împrumut ce trebuie să mai curgă 30 de ani, nu se poate converti, după nici un calcul, dela 5 la sută la 4 la sută, cu economie de anuități, decât cu prelungire de termen.

D-l Take Ionescu trebuie să aibă în biblioteca ministerului său, cel puțin tabele de amortismente gata, dacă n'a fost în stare să-și facă singur calculul și ar fi găsit, că nu un calcul, ci mai multe sunt la dispoziția sa, ca să poată converti o rentă 5 la sută, în 4 la sută, fără prelungire de termen, și să obție și o economie la anuități.

Nu va găsi, este adevărat, asemenea calcule pe cursul de 87 jum. pe care l'a obținut D-sa de la consorțiul de bancheri. Dar toată critica ce i s'a adus în ce a consistat? Tocmai în faptul că de ce a dat conversiunea pe 87 jum.; pentru ca țara să păgubească cele 207.660.000 pe care le-am documentat în articolele mele dela 15 și 16 Maiu 1905, și în contra cărora D-sa n'a adus nici un contra calcul nici cu dobânzi simple, nici cu dobânzi compuse, nici cu scont.

Poate însă că se vor găsi negri sau obscuri care să mai raționeze puțin și să voiască să se edifice în o asemenea chestiune. Pentru aceștia iată ce calcule ar fi găsit d-l Take Ionescu în tabelele de amortisment, dacă le căută și din cari ar fi căpătat convingerea că a spus în Cameră un *mare neadevăr*.

Luăm o cifră de 1.000.000 lei, capital nominal, care ar fi de amortizat în 30 de ani, cu anuități semestriale.

Cu o dobândă de 5 la sută acest capital nece-

sitează o anuitate semestrială de . . lei 32.353
 cu o dobândă numai de 4 la sută ace-
 laș capital ar necesită o anuitate se-
 mestrială de . . . . . „ 28.768
 Deci o economie semestrială de . . lei 3.585
 la un milion, care timp de 30 de ani s'ar urcă
 la cifra de 215.100 lei ceea ce la 424 milioane ce
 d-l Take Ionescu a convertit ar reprezintă o eco-
 nomie de 91.202.400 lei.

Mă grăbesc a adăoga, că acest beneficiu pre-
 supune o conversiune al pari ce d. Take Ionescu,
 de sigur, n'ar fi fost în stare să o obție. Sunt
 însă cursuri și sub pari, cari pot dà economie,
 și ca să nu ni se zică că inventăm vreun curs
 de ocaziune, luăm spre exemplu cursul de 90 și
 jum., obținut de G. Cantacuzino, la 1898, despre
 care d-sa a vorbit.

Cu un asemenea curs pentru 1.000.000 lei cu
 5 la sută ar urmà să se emită 1.105.100 cu 4
 la sută.

Anuitatea la 1.000.000 lei cu 5 la sută fiind
 ca mai sus . . . . . lei 32.353

Anuitatea la 1.105.100 lei cu 4 la
 sută, după cota de mai sus, ar fi de . lei 31.789

O economie semestrială de . . . . lei 564
 care în timpul de 60 de semestre ne va dà o
 economie de 33.840 lei sau de 14.348.160 lei la
 cele 424 milioane ce d-sa a convertit.

Iată dar documentat cu calcule, tot neadevărul afirmațiunilor făcute de d. ministru de finanțe cu privire la conversiunile anterioare. Ce mai rămâne din argumentarea sa? Că la o sută de lei detentorii de titluri ar fi fost păgubiți cu 0.43 bani.

Ei bine, este oare permis unui ministru în funcțiune ca să proclame că toată munca sa a fost îndreptată ca să se scadă detentorilor dobânda cu 0,43 bani în schimbul unei pagube de 207 milioane pentru tezaurul public și să lege statul ca timp de zece ani, oricare ar fi condițiunile strălucite în cari s'ar găsi creditul țării, să nu să mai poată face nici o operațiune de conversiune la mai bine de 424 milioane de lei? De sigur că numai D. Take Ionescu poate susține aceasta.

Deplasarea celor 424 milioane lei atât de dăunătoare pentru Stat, poate să ne coste mult, când adevărate nevoi ne-ar sili să ne adresăm acelor detentori de rentă română, cari nu ne-au abandonat în vremuri grele și ale căror drepturi le-am compromis în favoarea Sindicatului de bancheri, care a primit propunerea de conversiune, cu orice preț, ce le oferă ministrul de finanțe al partidului conservator.

Țări cu credit mult mai întemeiat ca al nostru, negociază, ani îndelungați, până ce încheie câte o conversiune. La noi cu d. Take Ionescu, ministru de finanțe, a fost destul o telegramă din

partea d-sale, pentru a se înjghebà preschimbarea, în realitate, a titlurilor vechi cu desemnuri noi, dar cu 207.660.000 lei pagubă pentru Stat.

Mărturisim că dacă îi trebuià acestui guvern un astfel de mare financiar..... acesta nu puteà fi decât d. Take Ionescu.

FIASCUL CONVERSIUNEI

Orcine a luat condeiul ca să facă un calcul asupra câștigurilor ce s'ar realizà de țară din operațiunea conversiunei consumată de D-nu Take Ionescu, ministrul actual de finanțe al Regatului român, nu a putut să nu constate pierderea enormă ce va suferi tezaurul public, atât din cauza condițiunilor grele în care operațiunea a fost concepută sindicatului de bancheri, cât și din cauza epocii cu totul defavorabilă nouă, în care această operațiune a fost concepută și desăvârșită.

Nu mai vorbim de cestiunea de principiu. D-l Constantin C. Brăescu, avocat pe lângă Curtea de Apel din București, în meritoasa broșură ce a publicat la Paris în anul trecut și tot ceeace tribuna română numără mai cult și mai de talent au pus într'o crudă evidență greșelile fundamentale ale operațiunii financiare cu care D-nu Take Ionescu, ministru de finanțe, a trebuit să inaugureze veacul al XX-lea.

Este de observat că întreaga critică ce s'a adus acestei conversiuni a fost făcută la lumina zilei: nimic sub masca anonimului.

Cei ce au vorbit, au spus adevărurile lor indiscutabile în plin Parlament și față cu autorul conversiunii; cei ce au scris au semnat și au mers până acolo că au indicat și operațiunile aritmetice cari făceau evident dezastrul conversiunii.

În loc de producerea unor altor calcule care să confunde pe cei ce dovedeau că țara pierde sutimi de milioane, D-l Take Ionescu a venit în Adunarea deputaților cu faimoasa declarațiune:

«Vă desfid să-mi arătați un calcul după care să se poată converti o rentă de 5 la sută, care nu mai are decât 30 de ani de curs, în 4 la sută, fără prelungire de termen și să ai și economie dela anuități».

După ce i s'a dovedit și absurditatea acestei fenomenale aberațiuni, ne-am trezit acum cu una nouă.

În trei numere consecutive din ultimele zile ale anului trecut și aproape în momentul în care D-l Take Ionescu își făcea bagajele spre a tentă vreo nouă operațiune financiară în străinătate, «Un cititor» al ziarului *Conservatorul* și-a luat de teză să apere operațiunea celui mai *abil* ministru de finanțe ce am avut până acum și să se încerce a scoate alb ca zăpada pe autorul unui soi de operațiuni,

de care până și republica Uruguay a reușit să se ferească cu toată bărbăția.

Nu mă credeam dator să mai relev noua apărare ce își făcea D-l Take Ionescu, căci atunci când este vorba de finanțele țării și «Un cititor» rămâne *anonim*, orcine își dă seama de ce tărie trebuie să fie argumentele ce prezintă și de ce speță nouă de curagiu trebuie să dea dovezi cel ce și-a asumat greua sarcină de a proba, chiar cititorilor *Conservatorului*, că ceea ce se soldează cu pagubă de sutimi de milioane, poate în vreun chip oarecare să fie prezentat ca dând un câștig, fie și de un leu.

Fiind însă că unele afirmațiuni trebuesc neapărat scoase în evidență, încep cu numărul întâiu.

Reescontul câștigurilor și pagubelor converșiunii d-lui Take Ionescu.

«Cititorul» din Conservatorul începe prin a face ceea ce se chiamă o petițiune de principiu. D-sa se întreabă cum își poate cineva închipui «un ministru al finanțelor aducând în discuțiune un proiect cuprinzând operațiunea unei jumătăți de miliard, fără a fi calculat mai înainte reușita ei?»

Ei bine, tocmai aceasta face frumusețea cazului ce constatăm la d-l Take Ionessu și ca dovadă de puțină pricepere de care a dat dovezi în această

operațiune este că de unde publicase că amortizările anului 1905—1906 ale rentelor convertite se vor efectua după tabelele de amortismente, de odată s'a trezit «declarând ieșite la sorț» toate titlurile aflate încă în circulațiune *încât nici cifrele ce a trecut în expunerea sa de motive sub rubrica de capital convertibil, nici cele date de către d. raportor Nenițescu la Cameră și nici chiar cifrele ce dă acum «Cititorul» nu sunt exacte și nu știm dacă peste un an d-l Tache Ionescu va fi în măsură să comunice parlamentului cât a convertit, cât a rambursat și ce capital nou de rentă a pus în circulațiune în locul celor 424.613.000, lei pe baza cărora ni se face acum un calcul de reescont.*

Dar unde «Un cititor» este și mai naiv este că prezintă două calcule de reescont: unul că la 1931 operațiunea va da un profit de 20.797.395 și altul că la 1945 (sfârșitul conversiunii) va da o pagubă de 23.119.413 lei.

Iată deci că la achitarea noului împrumut ce se emite, chiar după calculele ce ne înfățișează Conservatorul, conversiunea D-lui Take Ionescu totuși ar lăsa un deficit de 2.322.018 lei.

Admițând că paguba n'ar fi decât atâta, în cazul acesta nu eră oare mai bine ca detentorii de acțiuni să continue să-și încaseze regulat vechiul cupon, decât să fie păgubiți în interesul ban-

cherilor cari nu știu cum să mai ascunză acum prin scripte câștigurile fenomenale ce le-a lăsat conversiunea română?

«Un cititor» însă are grija să adauge că *un mare financiar*, Director al unei case de Bancă din București (iarăși anonim) a râs tare auzind argumentele ce se aduceau în Cameră contra Conversiunei.

Cât trebuie să fi râs acelaș mare financiar (dacă râsul său nu va fi unit și cu un mare câștig) când o fi văzut și modul inteligent cum «Cititorul» a apărât operațiunea D-lui Take Ionescu!...

Trec acum la punctul al doilea.

Bacșișul de 61.408 lei 30 bani, dat ilegal sindicatului de bancheri de către D-l Take Ionescu.

Aci, acelaș «Un cititor» voiește să scape pe ministrul său de frica de care de altminteri cu greu va scăpa să restituie tezaurului suma de bani pe care *fără autorizare legală*, a dat-o bancherilor.

Și în această cestiune, socoteala este simplă și mă surprinde că la ministerul de finanțe regula de trei și tabela lui Pitagora au început să se dea uitării.

În adevăr, Conservatorul nu contestă că conversiunea s'a făcut pe cursul de 87,50 la sută. Dacă este așa, iată problema simplă pe care trebuie să o rezolve «Un cititor» înainte de a vorbi de erori de calcul.

Dacă pentru un capital de 87 lei 50 bani, efectiv, se emite un nou capital de 100 lei nominal, pentru 424.613.000 lei cât urmă să se convertească, ce capital nominal se va emite?

Nu voi transcrie aci operațiunea aritmetică, pe care și un școlar de clasa III-a o poate rezolvă, dar rezultatul este: 485.272.000 lei capital nou de emis.

Deducând cele 424.613.000 lei titluri în circulație, suplimentul de capital ce urmă să se emită eră numai de 60.659.000 lei, iar nu de 60.720.000 lei, cât D-l Take Ionescu a dat bancherilor.

Deci, orcând, d-l ministru de finanțe este dator să rețină sindicatului diferența de 61.000 lei cât le a dat în plus sau să se aștepte, cu toată siguranța, la sancțiunea legală ce se aplică orcărei administrator nepriceput : de a restitui cu din averea sa ceea ce a lăsat să se plătească pe nedrept.

Iată dar că calculul a fost mai mult decât exact, cu singura diferență de 408 lei 30 bani pe care putem să o bonificăm D-lui Take Ionescu când va urmă să restituie suma cu care a păgubit Statul român în folosul bancherilor streini; și bucuroși

am fi și noi împreună cu toată țara dacă numai cifra de 61.000 lei ar fi aci în joc! Ce este un bacșiș de 61.000 lei pe lângă o pagubă necontestabilă de 207 milioane? Atât numai că bacșișul este ilegal!

Punctul al treilea.

Timpul favorabil pentru facerea conversiunii.

Aproape în trei mari coloane de ziar «Un cititor» se silește să ne probeze că D-l Take Ionescu a obținut cele mai bune cursuri ce putea să obțină față cu valoarea reală a titlurilor românești la bursele streine și cu scumpetea banilor pe piețele financiare din Germania.

Reținem din lunga explicare a cititorului trei prețioase mărturisiri: *a)* că la Ianuarie 1905 s'au început primele tratări pentru efectuarea conversiunii; *b)* că în Februarie tot 1905, tratativele intraseră în domeniul posibilității și *c)* că în Martie iarăși 1905, totul fusese consumat.

Ne întrebăm mai poate fi oare posibilă vreo discuțiune în privința momentului celui mai favorabil pentru facerea unei conversiuni de o jumătate miliard, când un ministru nou venit, fără nici un raport sau trecere la marile institute financiare din țară ca și din streinătate, afară de porecla de «Eminentul Turist» ce-i dăduse consilierul in-

tim de Hansemann, se hotărăște fără nici un scrupul pentru interesele superioare ale Statului în care o Inaltă favoare l'a făcut Consilier al Tronului, să înjghebeze, cum se înjghebează o acțiune la judecătoria de pace : în Ianuarie introducerea acțiunii (propunerea de conversiune), în Februarie citarea părților (trimiterea subdirectorului datoriei publice la Berlin pentru aducerea contractului) și în Martie, darea hotărârei, adică pierderea pentru Stat a sumei de peste 207 milioane lei ?

Desigur că nu. Conversiunea D-lui Take Ionescu va rămâne ca o grea sarcină asupra puținului său bagaj politic și va trebui munca a zeci de ani ca țara să recapete în o mică parte ceea ce a pierdut.

Dezastrul conversiunii rămâne bine și definitiv dovedit.

Putea-va oare D-l Take Ionescu să alcătuiască cel puțin o tabelă de amortizare a noului împrumut ? Iată ceea ce nu știm și desigur că nu va ști nici D-sa, afară numai dacă D-l Cantacuzino, primul-ministru, pentru care am cea mai mare deferență, omul care a știut prin vederile sale cumpătate să refuze sancțiunea sa alienării la streini a terenurilor petrolifere, nu se va gândi să-i dea, până mai este timp și până nu angajează și alte interese superioare ale țării, un *înlocuitor* mai priceput în administrarea ministerului ce i s'a încredințat.

EPILOGUL CONVERSIUNEI

REVĂRSAREA NILULUI

sau cum se cheltuește economia realizată din Conversiune.

Revărsarea Nilului este o condițiune inexorabilă, pentru menținerea la putere a guvernului actual.

Am revenit iarăși la vremurile de risipă ale banului public, de care exclusiv și pentru prima oară de când ne bucurăm de binefacerile unei Constituțiuni, reprezentanții minorităților parlamentare, s'au văzut nevoiți să se preocupe cu ocaziunea răspunsului la mesagiul regal de deschiderea celei de a doua sesiuni a Camerilor actuale.

Guvernul sub presiunea opiniei publice pe care am precipitat-o noi, s'a gândit să vie cu credite însemnate pentru armată și mijloacele de transport.

S'au cerut 67 de milioane și despre distribuțiunea lor nu am să mă preocup.

Aceste milioane însă urmau să fie luate de undeva

și mă așteptam ca păcatul ce D-l Take Ionescu, comisese prin o conversiune ne la locul ei și extrem de păgubitoare tezaurului, să fie în parte micșorat alimentându-se fondul necesar, pentru acoperirea acestor cheltueli cu economia din conversiune.

Ar fi fost o mică satisfacțiune dată opiniunii publice și poate și aceasta în interesul său, — o bună notă față cu bancherii cari au luat asupra-le efectuarea acestei operațiuni, căci le-ar fi servit ca reclamă către deținătorii de titluri românești, relevându-li-se spre exemplu că economia aparentă ce s'a realizat, n'a mers în acoperire de cheltueli ordinare, ci în acoperire de cheltueli esențiale, cum este apărarea țării, sau producătoare, cum sunt cheltuelile relative la dezvoltarea mijloacelor de transport.

Publicarea legii celor 67 milioane însă m'a făcut să pierd și această iluzie și chestiunea ce se punea eră: ce s'a făcut cu produsul conversiunii?

*
* * *

Cu o săptămână înainte de Sfintele sărbători, *Monitorul Oficial*, din 18 Decemvrie, dà loc unei legi, prin care ministerele obțineau noi credite de peste 7.938.000 lei, cu mențiune că legea s'a votat în ziua de 15 Decemvrie.

Urmărisem rezultatul desbaterilor din Cameră,

în mai toate ziarele și nicăeri nu văzusem că a avut loc o asemenea deschidere de credite.

Se relevă foarte discret în *Conservatorul*, sporirea fondului de deschidere de credite suplimentare ale Statului. Dar atâta tot, și spre a preveni orice interpretare, iată textul dat de aceste ziare oficiale: «Se ia în discuție proiectul de lege pentru sporirea fondului deschiderilor de credite suplimentare pe anul 1905--1906; proiectul se admite» (*Conservatorul* No. 275, pag. II, col. 6, partea finală a dărei de seamă a ședinței dela 15 Decembrie).

La Roumanie, mai discretă, nu zice nici un cuvânt, deși eră vorba de 8 milioane, ce se dau miniștrilor cadou de Crăciun.

Eră evident că se escamotase ceva și examinarea creditelor sub care găsim semnăturile D-lor Take Ionescu ca ministru de finanțe și A. A. Bădărău, ca ministru de justiție, se impune să o facem în presă, pe câtă vreme minoritatea nu avusese nici o cunoștință despre o asemenea deschidere de credite.

Sunt foarte sugestive cele 8 pagini de «Monitor», pe care le ocupă aceste legi. Nicăeri nu se poate urmări mai bine ce este o revărsare de Nil, și cum se dă jaf în banii publici.

D-l ministru de finanțe propune mai întâiu anularea unei sume de 6.719.000, din anuitățile ren-

telor convertite și rezervând 2.000.000, pentru anuitatea împrumutului de 100.000.000 lei, aruncă pradă umililor și obscurilor, nu mai puțin decât 4.719.000 lei.

Vom dà seama deocamdată numai de o parte din cheltuelile cele mai strigătoare ce s'au luat din această economie : *fondurile secrete și Expozițiunea.*

* * *

Fondurile secrete. La formarea bugetului în curs, aceiaș negri și albi în plenitudinea legiferării și cu spiritul cel mai larg, puseseră la dispoziția ministerului de interne, suma de 100.000 lei, iar la dispozițiunea ministerului de externe suma de 250.000 lei ; în total 350.000 lei.

Încă din timpul verei, uzându-se de formule cabalistice, ascunzându-se M. S. Regelui și țării sumele ce se pompau din niște venituri ce nu se realizează încă, aplicându-se cuvenita rețetă **Cap. I § 2 art. 10**, acest fond se mai sporise, (atâta cunosc până acum), cu încă o sumă de 100.000 lei, așa că la 15 Noemvrie, guvernul dispune de fonduri secrete în total pentru suma de 450.000 lei.

Din economia de 4.719.000 lei dela conversiune cei dintâi cari se înfruptează sunt : Ministerul de interne cu o sumă de 250.000 lei și ministerul de externe cu o sumă de 300.000 lei:

în total 550.000 lei pe care acești doi miniștri și îi alocă la finele exercițiului (luna a 9-a) după ce mai avuseseră prin buget 350.000 lei și prin consiliul de miniștri 100.000 lei.

Nu cred să mai fie vreun stat în care un guvern să pretindă să cheltuească fără să *justifice* 1.000.000 lei dintr'un buget care nu se urcă, în mijlociu, în anii răi, nici la 210.000.000 lei.

* * *

Expozițiunea. D-l I. Lahovari, ministrul domeniilor, când a cerut Corpurilor legiuitoare să i se mai acorde un credit de 2.900.000 lei, necesar pentru ducerea la bun sfârșit a lucrărilor pentru Expoziție peste cel de 1.600.000 lei ce i se deschisese anterior, afirmă că cheltuelile totale pentru Stat nu vor trece de 3.719.000 lei și împreună cu *mica sumă* de 781.000 lei pentru cheltuelile din timpul funcționării Expoziției, tezaurul public nu va cheltui mai mult de 4 și jumătate milioane.

Cum trebuie să socotim această afirmațiune nu știu, dar iată ce credite extraordinare găsim în aceeaș lege :

Ministerul de războiu pentru participarea la expoziția din 1906—1907	lei 150.000
Ministerul de finanțe pentru participarea la expoziția națională din 1906	> 100.000
Transport	<u>lei 250.000</u>

Report . . .	lei 250.000
Ministerul de culte sub aceeași denumire . . . »	140.000
Ministerul de interne idem. . . . . »	120.000
Ministerul lucrărilor publice pentru participarea ministerului cu serviciile dependente la expoziția națională din 1906 . . . . . »	150.000
Ministerul justiției pentru participarea la expoziția națională din 1906 . . . . . »	10.000
Ministerul domeniilor pentru participarea ministerului și instituțiilor dependente la expoziția națională din 1906 . . . . . »	<u>300.000</u>
In total	lei 970.000

Un milion fără treizeci de mii de lei peste cele 4 jum. milioane de mai sus.

Ce mentalitate este aceasta? Ce este D-l Dr. Istrati cu împrumutul de 4 jum. milioane și ce sunt ministere cari vin și cheltuesc și ele alt milion?

Dar iată că din două condee, guvernul ce ne dusese la prăpastia financiară, întrebuițează economia de 4.719.000 lei realizată prin amânarea unei părți din datoria publică pe alți 14 ani cu o sumă de 1.520.000 lei, din cari pentru 550.000 lei nu se vor dà nici un fel de justificări, iar pentru 970.000 lei D-l Ion Lahovari, ministrul domeniilor, a avut grija să obție că «în vederea extremei urgențe și a lipsei de timp pentru for-

malități» lucrările să se afecteze și prin «*bună învoeală*».

Este mai mult decât evident că cu o astfel de gestiune a banilor publici prăpastia dela 1899 se va deschide iarăși.

